

Matovičova vláda zaútočila na najmenších a najzraniteľnejších: stopla školákom obedy zadarmo

- CZ24 News | 6. října 2020

SLOVENSKO: Nárok na štátom dotovanú stravu budú mať len deti z rodín s najnižšími príjmami. Ostatným zostane dvojnásobný daňový bonus alebo nič.

Obedy na školách sa od začiatku budúceho roka vrátia k pôvodnému nastaveniu. Hovorí o tom novela z dielne rezortu ministra práce Milana Krajniaka. Tú v stredu odklepla vláda, na najbližšej schôdzi by tak o nej mal rozhodovať parlament.

Nárok na štátom dotovanú stravu budú mať len deti z rodín s najnižšími príjmami. Ostatným zostane dvojnásobný daňový bonus alebo nič. Mimo hry tak zostanú deti z rodín, čo nespádajú ani do jednej kolónky. Stačí aj invalidný dôchodok, rodičovské, výživné, ktoré o pár eur prevýšia hranicu životného minima. Tá je aj napriek júlovému zníženiu veľmi nízka.

“Opatrujem chorú mamu, opatrovateľský príspevok je teraz 470 eur. Tristo dávam na nájomné v nájomnom byte,” hovorí čitateľka denníka Pravda Andrea Štulajterová z východu Slovenska. Stará sa sama o dve deti. Na internát pre stredoškoláčku dá mesačne stovku. Má však ešte druháka na základnej škole. Po zaplatení nevyhnutných výdavkov jej spolu s detskými prídavkami a výživným zostáva mesačne dvesto eur. Na všetko. A hoci je to žalosťne málo, nárok na dotované obedy mať nebude.

Životné minimum na dospelého človeka a dve nezaopatrené deti je po novom 410,99 eura. *“Takže prekračujeme,”* hovorí osamelá matka. Na daňový bonus by síce mal nárok otec detí, no ako zariadiť,

aby išiel na školské stravovanie?

Ostatne, negatívny vplyv zrušenia dotácie priznáva aj samotné ministerstvo. *“Návrh zákona bude mať negatívny vplyv na hospodárenie domácností v dôsledku zvýšenia výdavkov na stravu, a to neposkytovaním plošnej dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom,”* píše v doložke sociálnych vplyvov schváleného zákona. A to na domácnosti s predškólakmi či so žiakmi základných škôl, ktorí nepatria ani do jednej zo skupín, čo bude mať aj naďalej nárok na dotované obedy.

Vláda ustúpila zrušením bezplatnej stravy tým rodičom, ktorí žiadali – apelujúc na svoje právo rozhodnúť o forme stravovania svojich detí – zameniť príspevok na obedy pre všetky deti za rovnakú sumu, čo pôjde rovno rodičom školopovinných detí, vysvetľuje sociologička Zuzana Kusá zo Slovenskej akadémie vied. *“Dotovanie obedov pre deti pracujúcich rodičov a pre deti rodičov s celkovým príjmom nižším ako životné minimum však zostáva,”* hovorí.

Dotované obedy schválila zhruba pred dvomi rokmi bývalá vláda. Predškóľáci mali na ne nárok od januára 2019, školáci od septembra minulého roka. Mnohé mestá a obce investovali státisíce eur do vybavenia školských kuchýň, rekonštrukcií starých jedální alebo stavali nové. Navariť viac obedov pre všetkých žiakov, znamenalo aj zamestnať nové kuchárky.

Niektoré obce preto zvýšili aj poplatky za obedy, a najmä réžiu. Rodičia tak chtiac-nechtiac platili aj za nové hrnce či omietku. Podľa prieskumu, ktorý vypracovali za bývalého vedenia ministerstva práce sociálnych vecí a rodiny na 900 školách, počet detí, ktoré sa pravidelne stravovali v školských jedálňach vďaka tzv. obedom zadarmo stúpol o štvrtinu. Na otázku denníka Pravda koľko detí zo stravovania vypadne, terajšie vedenie rezortu do uzávierky neodpovedalo.

Dotácia na stravu

- *Na dotáciu 1,20 eura má od januára 2019 nárok každý predškólák a od septembra 2019 aj žiak základnej školy, ktorý sa zúčastní na výchovno-vzdelávacej činnosti a odoberie stravu.*
- *Od januára 2021 budú mať nárok na dotáciu na stravu len deti, čo navštevujú materskú alebo základnú školu, v ktorej je minimálne polovica detí z rodín, čo poberajú dávku v hmotnej núdzi. Alebo deti, ktorých rodiny dostávajú dávku v hmotnej núdzi.*
- *Nárok budú mať aj deti z rodín, kde príjem za posledných šesť mesiacov pred podaním žiadosti bude najviac vo výške životného minima.*
- *Dotácia na stravu sa novelou zvýši z 1,20 eura na 1,30 eura na jeden obed. Nárok na obed od štátu budú mať aj deti, čo sa nezúčastnia na vyučovaní pre individuálne vzdelávanie, no obed odoberú. Pri “obedoch zadarmo” bolo podmienkou nielen odobrať obed, ale aj sa zúčastniť na vyučovaní.*

Dvojnásobný daňový bonus

- *Obedy zadarmo má od januára 2021 nahradiť zvýšený daňový bonus na dieťa od 6 do 15 rokov. Nateraz naň majú nárok len pracujúci rodičia detí do šesť rokov.*
- *Daňový bonus na jedno dieťa nad šesť rokov bude 45,44 eura mesačne. Ročne je to 545,28 eura. Pri dvoch deťoch vyše tisíc eur.*

Životné minimum

- *Od júla je životné minimum pre jedného dospelého človeka 214,83 eura mesačne. Na ďalšieho dospelého člena domácnosti sa ráta 149,87 eura. Na nezaopatrené dieťa 98,08 eura.*

● V takom prípade rodina s jedným dieťaťom musí mať príjem pod 462,78 eura mesačne, aby mala nárok dotáciu 1,30 eura na obed. Pri dvoch deťoch je 560,86 eura mesačne.

Konzervatívne riešenia?

“Zmena sa dotkne domácností s príjmom vyšším ako životné minimum, ktoré nemajú pracovné príjmy alebo sú pracovným príjmom a daňovými povinnosťami viazané na iný štát,” upozorňuje Kusá. Stačí, ak jeden z rodičov pracuje v Česku, pričom druhý je napríklad na rodičovskej dovolenke. *“Problém môže byť aj v domácnostiach starobných či invalidných dôchodcov s príjmom presahujúcim životné minimum,”* upozorňuje sociologička. Vyriešiť by sa to podľa nej dalo takzvaným osobitným príspevkom – ten už v rezorte fungoval, vo výške daňového bonusu, práve pre tieto domácnosti.

Výrazný problém môžu mať podľa Kusej aj jednorodičovské domácnosti. *“Konzervatívne ladené ministerstvo sa môže snažiť vyzuť z jeho riešenia apelom na dohodu partnerov a zvýšenie výživného,”* hovorí. A to veru nie je jednoduchá záležitosť, riešiť sa musí súdne, len v minime prípadov stačí dohoda medzi rodičmi. No v tom prípade si to platiteľ výživného môže kedykoľvek rozmyslieť.

Výsledkom tak môže byť podľa sociologičky aj to, že rodičia s nízkymi príjmami budú dávať deti do škôl, kde je nadpolovičná väčšina detí z domácností v hmotnej núdzi či s veľmi nízkymi príjmami. Takto by totiž mali nárok na dotovaný obed. *“Toto individuálne riešenie povedie k ešte väčšiemu rozdeleniu základných škôl podľa príjmu rodičov, čo je nežiaduci a de facto segregáčny jav,”* upozorňuje Kusá. Nepomôže to ani kvalite vzdelávania či odstraňovaniu predsudkov v spoločnosti.

Ministerská pomoc núdznym

Dotácia na stravu je podľa hovorkyne ministra práce Evy Rovenskej jedným z opatrení na pomoc rodinám s deťmi, ktoré sú ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením. Ide jednak o deti z domácností, ktorým sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, ale aj o deti z domácností, ktorých príjem je najviac vo výške životného minima, vysvetľuje.

“Preto je predpoklad, že deťom z domácností, ktoré tvoria matky samoživiteľky s deťmi, ktorých príjem prevyšuje nároky vyplývajúce zo zákona o pomoci v hmotnej núdzi, môže byť poskytovaná dotácia na stravu, napriek tomu, že im nie je poskytovaná pomoc v hmotnej núdzi,” tvrdí Rovenská. Výška životného minima bola upravená tento rok v júli. Pre plnoletého človeka stúplo o 4,63 eura, na 214,83 eura mesačne. A o 2,10 eura na dieťa.

Od januára sa zvýšil aj rodičovský príspevok. *“Matkám, ktoré poberali pred nástupom na rodičovskú dovolenku materské, sa zvýšil o 150 eur, na 370 eur, a matkám, ktoré pred pôrodom nepracovali, stúpol o 50 eur, na 270 eur,”* hovorí Rovenská. Na budúci rok by mal opäť rásť – a to na 378,10 eura, respektíve 275,90 eura. *“Všetky uvedené opatrenia prispievajú k zmierneniu náročnosti situácie matiek, ktoré sú samoživiteľky,”* hovorí Rovenská. Kritici upozorňujú, že sú to síce peniaze navyše, no zrušenie dotácie prinesie ďalšie výdavky pre rodinu. A pri zvýšení sumy sociálnych dávok sa ten ktorý rodič ešte viac vzdiali od nízkych hraníc životného minima.

Zmenia sa sumy na obedy?

Novela ministerstva práce okrem plošného zastavenia dotovaných obedov zvyšuje aj sumu dotácie. A to o desať centov, na 1,30 eura. Ak nepríde k navýšeniu finančných pásiem pre školské stravovanie, pokryje táto suma v mnohých mestách a obciach takmer celú platbu za samotné jedlo. Rodičia, ktorí by na dotáciu na stravu mali nárok, by tak platili len réžiu. A tú tiež mnohé mestá odpúšťajú – medzi nimi napríklad Košice.

Denník Pravda zisťoval, či bude ministerstvo školstva meniť sumy na stravu. To tvrdí, že otázka

zmeny finančných pásiem pre školské stravovanie súvisí s avizovanými zmenami v oblasti noriem a receptúr. Laicky povedané, ide o predpisy, ktoré hovoria o tom, čo môžu jedálne variť – a to podľa veku dieťaťa. “Až na základe ich úpravy, analýzy dopadu je možné hovoriť o tom, či sa finančné pásma budú alebo nebudú meniť,” tvrdí ministerstvo školstva.

Zdroj: <https://www.infovojna.sk/>